ALLAH TEMİZLİĞE ÖZEN GÖSTERENLERİ SEVER

Değerli Müminler!

Bugünkü konuşmamız temizlikle ilgili olacaktır.

Peygamberimize ilk vahiy Hira Dağı'nda bir mağarada gelmişti. Kendisine bu mağarada bulunduğu sırada Cebrâil aleyhi's-selâm gelerek:

–Oku, dedi. Peygamberimiz:

–Ben okumak bilmem, diye cevap verdi. Bunun üzerine Melek onu alıp takatı kesilinceye kadar sıktı, sonra bırakıp, yine:

–Oku, dedi. Peygamberimiz:

–Okumak bilmem, dedi. Bunun üzerine yine melek kendisini alıp sıktı. Sonra yine bırakıp:

–Oku, dedi. Peygamberimiz aynı cevabı verdi:

–Ben okumak bilmem, dedi. Melek üçüncü defa Peygamberimizi sıkıp bıraktıktan sonra:

اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذٖى خَلَقَۚ. خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍۚ. اِقْرَاْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُۙ.[7]
اَلَّذٖى عَلَّمَ بِالْقَلَمِۙ. عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْۜ.

"Her şeyi yaratan Rabbinin adıyla oku. O, insanı bir aşılanmış yumurtadan yarattı. Oku, insana bilmediklerini belleten, kalemle (yazmayı) öğreten Rabbin, en büyük kerem sahibidir."(Alak, 96/1-5) âyetlerini okudu.

Peygamberimiz ilk defa kendisine inen bu âyetleri öğrendikten sonra korkudan yüreği titreyerek eşi Hz. Hatice'nin yanına geldi. Bundan sonra bir süre vahiy kesildi. Peygamberimiz vahyin kesilmesinden söz ederken şöyle buyurdu:

"Bir gün giderken birdenbire gök yüzünden bir ses işittim. Başımı kaldırdım. Bir de gördüm ki Hira'da bana gelen melek yerle gök arasında kürsü üzerinde oturmuştu. Çok korktum, evime döndüm ve:

–Beni örtünüz, beni örtünüz dedim. Beni örttüler. Bunun üzerine Allah Teâlâ:

يَٓا اَيُّهَا الْمُدَّثِّرُۙ. قُمْ فَاَنْذِرْۙ. وَرَبَّكَ فَكَبِّرْۙ. وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْۙ. وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْۙ.

"Ey bürünüp sarınan, kalk ve insanları uyar. Sadece Rabbini yücelt, elbiseni temizle, pislikten sakın."(Müddessir, 74/1-5) âyetleri nazil oldu.[377]

Görülüyor ki, Peygamberimize ilk inen âyetlerde temizlikten söz ediliyor, "elbiseni temizle, pislikten sakın" buyuruluyor. Bu, İslâm'da temizliğin ne kadar önemli olduğunu, hiçbir vakit ihmal edilemiyeceğini göstermektedir. Yine Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruluyor:

اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ.

"Şüphesiz Allah, tövbe edenleri sever, temizlenenleri de sever."[378]

Tövbe de manevî bir temizliktir. Günahlarla kirlenen bünye tövbe ile arınmış olur.

Peygamberimiz Mekke'den Medine'ye hicret ettiklerinde ilk iş olarak Kuba mescidini inşa etmişlerdi. Bu mescidin inşasında Peygamberimize yardımcı olanları ve bu mescidin seçkin cemaatini temizliğe gösterdikleri özen sebebiyle Kur'an-ı Kerim övmekte ve şöyle buyurulmaktadır.

377 Buhârî, "Bed'ü'l-Vahy", 1.
378 Bakara, 2/222.

لَمَسْجِدٌ اُسِّسَ عَلَى التَّقْوٰى مِنْ اَوَّلِ يَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقُومَ فِيهِۜ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ اَنْ يَتَطَهَّرُواۜ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ.

"(Ey Muhammed!) İlk günden takvâ üzerine kurulan mescid içinde namaz kılman elbette daha doğrudur. Onda temizlenmeyi seven adamlar vardır. Allah da çok temizlenenleri sever."[379]

Peygamberimiz de temizliğin dindeki yerini belirterek:

الطُّهُورُ شَطْرُ الإِيمَانِ

"Temizlik imanın yarısıdır."[380] buyurmuştur.

Bu âyet ve hadislerden İslâm'ın temizlik esasları üzerine kurulduğu anlaşılmaktadır. İmandan sonra en üstün ibadet olan namazın sahih ve makbul olması için beden, elbise ve namaz kılınacak yerin temiz olmasının namazın şartları arasında yer alması da bunu teyit etmektedir.

Temizlik, biri manevi diğeri maddi olmak üzere iki kısımdır.

Manevi Temizlik

Manevi temizlik kişinin kalbini kötü duygu ve düşüncelerden, bedenindeki organlarını günahlardan arındırmasıdır.

Kalb (gönül) temizliği diğer temizliklerden önce gelir. "Falanca temiz bir insandır" dendiği zaman ilk akla gelen onun temiz ve nezih duygulara sahip olması, gönlünün herkese karşı sevgi ve iyilikle dolu bulunmasıdır. Peygamberimiz amellerin, kişinin niyetine göre değer taşıdığını bildiriyor. Bir insanın bir işi yapmaktaki amacı ne ise o işten kazancı da o olacaktır. Niyetin merkezi kalbdir. Allah Teâlâ da insanları kalblerindeki duygu ve düşüncelere göre değerlendirir. Peygamberimiz:

إِنَّ اللهَ لاَ يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ وَأَشَارَ بِأَصَابِعِهِ إِلَى صَدْرِهِ

379 Tevbe, 9/108.
380 Müslim, "Tahâre", 1.

"Şüphesiz ki Allah, sizin bedenlerinize ve sûretlerinize bakmaz, fakat kalblerinize ve amellerinize bakar" buyurdu ve parmakları ile göğsüne işaret etti."[381]

Bazen insan iyi ve hayırlı bir iş yapmayı gönlünden geçirir de imkanı olmadığı için onu yapamaz. Ama niyetinde olan o işi yapmış gibi sevap kazanır. Şu hadis-i şerif bunu çok güzel açıklıyor. Peygamberimiz buyuruyor:

مَثَلُ هٰذِهِ الْأُمَّةِ كَمَثَلِ أَرْبَعَةِ نَفَرٍ: رَجُلٌ اٰتَاهُ اللّٰهُ مَالاً وَعِلْمًا فَهُوَ يَعْمَلُ بِعِلْمِهِ فِى مَالِهِ يُنْفِقُهُ فِى حَقِّهِ وَرَجُلٌ اٰتَاهُ اللّٰهُ عِلْمًا وَلَمْ يُؤْتِهِ مَالاً فَهُوَ يَقُولُ: لَوْ كَانَ لِى مِثْلُ هٰذَا عَمِلْتُ فِيهِ مِثْلَ الَّذِى يَعْمَلُ. قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَهُمَا فِى الْأَجْرِ سَوَاءٌ وَرَجُلٌ اٰتَاهُ اللّٰهُ مَالاً وَلَمْ يُؤْتِهِ عِلْمًا فَهُوَ يَخْبِطُ فِى مَالِهِ يُنْفِقُهُ فِى غَيْرِ حَقِّهِ وَرَجُلٌ لَمْ يُؤْتِهِ اللّٰهُ عِلْمًا وَلاَ مَالاً فَهُوَ يَقُولُ: لَوْ كَانَ لِى مِثْلُ مَالِ هٰذَا عَمِلْتُ فِيهِ مِثْلَ الَّذِى يَعْمَلُ. قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَهُمَا فِى الْوِزْرِ سَوَاءٌ

"Bu ümmetin durumu şu dört kişinin durumu gibidir. (Birincisi), Allah'ın kendisine mal ve ilim verdiği kimsedir. Bu kimse malında ilmiyle amel eder, onu hak uğrunda harcar (yani zekâtını verir, hayır ve hasenatını yapar). (İkincisi), Allah'ın ilim verip de mal vermediği kimsedir. Bu da (gönlünde): "Eğer şuna verilen mal gibi bana da verilmiş olsaydı, ben de o maldan onun yaptığı gibi yapardım, der. İşte bu iki kimse sevapta eşittir. (Üçüncüsü) Allah'ın mal verip de ilim vermediği kimsedir. Bu adam malı hakkının dışında harcar. (Dördüncüsü), Allah'ın ne ilim ne de mal verdiği adamdır. Bu da: "Eğer (falancıya verilen) malın misli bana verilmiş olsaydı, ben de bu adamın yaptığı gibi yapardım" der. İşte bu iki adam da günahta eşittir."[382]

Ebû Abdullah b. Cabir b. Abdullah el-Ensârî (ra.) de şöyle diyor: Bir savaşta Peygamberimizle beraberdik. Peygamberimiz bir ara şöyle buyurdu:

381 Müslim, "Birr", 10.
382 İbn Mâce, "Zühd", 26; Tirmizî, "Zühd", 17.

إِنَّ بِالْمَدِينَةِ لَرِجَالاً مَا سِرْتُمْ مَسِيرًا وَلاَ قَطَعْتُمْ وَادِيًا إِلاَّ كَانُوا مَعَكُمْ حَبَسَهُمُ الْمَرَضُ

“Hastalıklarından dolayı (bu savaşa katılamayıp) Medine’de kalan öyle adamlar vardır ki, her yürüyüşünüzde veya her hangi bir vâdiyi geçtiğinizde onlar (niyetleri sayesinde) sizinle beraberdirler (ecirde sizinle ortaktırlar) onları hastalık geri bıraktı.”[383]

İşte niyetin yeri kalbdir. Bu kadar önemli olan kalbin kötü duygu ve düşüncelerden arıtılarak temiz tutulması gerekir. Kalbin temiz olması, insan vücudunda bulunan bütün organları olumlu şekilde etkiler. Çünkü insan bedeninde bulunan bütün organlar kalbe bağlıdır, onun emrindedir. Peygamberimiz bu hususu şöyle ifade buyuruyor:

أَلاَ وَإِنَّ فِى الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ. أَلاَ وَهِيَ الْقَلْبُ

“İyi biliniz ki, insan vücudunda bir çiğnem et parçası vardır. Bu et parçası iyi olursa bütün vücut iyi olur, bozuk olursa bütün vücut bozulur. Bu et parçası kalbdir.”[384]

Değerli Müminler!

İslâm’ın beş esasından biri olan zekât da bir çeşit manevi temizliktir. Zekât, Kur’an-ı Kerim’in ifadesi ile servetin içinde yoksulun hakkıdır ve aynı zamanda servet için bir kir ve lekedir. Diğer taraftan servet sahibinin gönlü de cimrilik gibi hasis huyla kirlidir. Maldaki bu lekeyi, gönüldeki bu kiri yalnız zekât temizleyebilir. Nitekim Kur’an-ı Kerim’de:

خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكّ۪يهِمْ بِهَا.

“(Sevgili Peygamberim) Servet sahiplerinin mallarından zekât al. Zekât onların mallarını temizler ve vicdanlarını arıtır.”(Tövbe, 9/103) buyurulmuş ve zekâtın bu özelliği ifade edilmiştir.

383 Müslim, “İmâre”, 48.
384 Buhârî, “İman”, 39; Müslim, “Müsakat”, 20.

Dini görevlerini bütünüyle ihmal eden bazı kimseler, kendilerini savunurken kalblerinin temiz olduğunu söylerler. Ancak şu gerçeği de görmemezlikten gelirler. Bir kabda ne varsa dışarıya o dökülür. Bulanık su ile dolu olan bir kaptan berrak su dökülmez. Bunun gibi kalbi temiz olan bir kimsenin bu temizliği bütün organlarına yansımalıdır. Çünkü organlar kalbin tercümanı durumundadır. Kalbi temiz olan kimsenin elinden ve dilinden insanlar rahatsız olmazlar, olmamalıdırlar. Diliyle, elleri ve gözleri ile başkalarını inciten, zarar veren bir kimsenin, "kalbim temizdir" demesi bir anlam taşımaz ve gerçeği yansıtmaz.

Kulun işlediği günah kalbinin kirlenmesine ve kararmasına sebebtir. Nitekim Peygamberimiz:

إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَخْطَأَ خَطِيئَةً نُكِتَتْ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةٌ سَوْدَاءُ فَإِذَا هُوَ نَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ وَتَابَ سُقِلَ قَلْبُهُ وَإِنْ عَادَ زِيدَ فِيهَا حَتَّى تَعْلُوَ قَلْبَهُ وَهُوَ الرَّانُ الَّذِى ذَكَرَ اللّٰهُ

"Kul bir günah işlediği vakit kalbinde siyah bir nokta, bir leke yapar. Eğer tövbe edip vazgeçer, mağfiret dilerse kalbi temizlenir ve parlar. Döner tekrar yaparsa o leke artar, nihayet kalbini ele geçirir." İşte Kur'an'da Allah'ın zikrettiği:

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ.

"Hayır hayır, onların kazandığı günahlar kalblerinin üzerine rân-pas olmuştur." (Mutaffifin 83/14) Ayetindeki rân budur. (Tirmizî, Tefsiru'l-Kur'an, 75; İbn Mâce, Zühd, 29; Ahmet b. Hanbel, 2/2197)

Kalbi bu günah kirinden ancak tövbe temizler. İşlenen günaha pişmanlık duyarak tövbe eden ve Allah'tan bağış dileyen kimsenin kararan kalbi tekrar aydınlığa kavuşur.

Kıyamet gününde insana fayda verecek olan böyle günahlardan arınmış bir kalb ile Allah'ın huzuruna gelmek. Nitekim Allah'ın dostu olma şerefi ile şereflenmiş bir Peygamber olan İbrahim aleyhi's-selâm'ın duasının hikâye edildiği Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruluyor. İbrahim aleyhi's-selâm:

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَۙ. يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَۙ. اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍۜ.

"(Allahım) İnsanların dirilip huzuruna gelecekleri gün beni utandırma. O gün ne mal fayda verir ne de evlât. Ancak Allah'a temiz bir kalb ile gelenler (o günde fayda bulur.)"[385]

Bir şair de bu konuda güzel söylemiş:

"Sanma ey hâceki senden zer-u sim isterler,

Yevme lâyenfaude senden kalbi selim isterler."

Sanma senden altın ve gümüş isteyecekler. Hiç bir şeyin fayda vermediği kıyamet gününde sadece senden kötülüklerden arınmış bir kalb isteyecekler.

Maddi Temizlik

Maddi temizlik, kişinin üstünü, kılık ve kıyafetini, oturduğu-yattığı yeri ve çevresini her türlü kir ve pisliklerden temiz tutması, başkasını rahatsız edecek görüntülerden uzak durmasıdır.

Her konuda olduğu gibi temizlik konusunda da örnek olacağımız ve öğütlerine uyacağımız insan, Peygamberimizdir. O, temizlik bilmeyen bir toplum içinde dünyaya geldiği halde herkesin dikkatini çekecek şekilde temizliğe, kılık ve kıyafet düzgünlüğüne özen gösterirdi. Temizliğe riâyet etmeyenleri, bozuk kılık ve kıyafetle dolaşanları ve çevresini kirletenleri gördüğünde bundan rahatsız olur ve bu kimseleri uyarırdır.

Ebûl-Ahvas (ra.) adındaki sahabi şöyle demiştir:

أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ثَوْبٍ دُوَانٍ فَقَالَ أَلَكَ مَالٌ. قَالَ نَعَمْ قَالَ مِنْ أَيِّ الْمَالِ. قَالَ قَدْ أَتَانِيَ اللّٰهُ مِنَ الْإِبِلِ وَالْغَنَمِ وَالْخَيْلِ وَالرَّقِيقِ. قَالَ فَإِذَا أَتَاكَ اللّٰهُ مَالاً فَلْيُرَ أَثَرُ نِعْمَةِ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَكَرَامَتِهِ

385 Şu'arâ, 26/87-89.

"Ben perişan bir kıyafetle Peygamberimizin huzuruna geldim. Peygamberimiz beni o halde görünce:

–Malın yok mu? diye sordu. Ben:

–Var, dedim. Peygamberimiz;

–Neyin var, dedi. Ben:

–Devem var, koyunum var, atım var, hizmetçim var, dedim. Bunun üzerine Peygamberimiz:

–Mademki Allah sana varlık verdi, Allah'ın bu nimet ve ikramı üzerinde görünsün, buyurdu.[386]

Câbir (ra.) de şöyle demiştir: Peygamberimiz, saçları birbirine karışmış bir adam gördü ve: "Bu adam saçlarını düzene sokacak bir şey bulamıyor mu? buyurdu. Elbisesi kirli bir adamla karşılaştı da: "Bu adam elbisesini yıkayacak su bulamaz mı? buyurdu.[387]

Hz. Aişe vâlidemiz anlatıyor: Peygamberimizin zamanında Medine'nin çevresinde bulunan insanlar Cuma namazına gelirlerdi. Sırtlarındaki yün elbiseleri toz toprak içinde olurdu ve bu toz toprak vücutlarına siner bedenlerinden ter kokusu çıkardı. Bir defa Peygamberimiz benim yanımda iken bunlardan bazıları huzuruna geldi.[388] Peygamberimiz onların bu durumundan rahatsız oldu ve:

–Bari bugün (için olsun) yıkansanız (da öyle Cumaya gelseniz), buyurdu.[389]

İbn Abbas (ra.) anlatıyor: Peygamberimiz iki kabrin yanından geçiyordu, şöyle buyurdu: "Bunlar azap görüyorlar. Hem de (kendilerince) azap görmeleri büyük bir şey için değildir... Evet günahları büyüktür. Biri idrardan sakınmaz, iyice temizlenmezdi. Diğeri de koğuculuk eder gezerdi."[390]

Çevrenin kirletilmemesi, temiz tutulması konusunda da Peygamberimizin uyarıları vardır. Ebû Hureyre (ra.)nın rivâyetinde Peygamberimiz:

---

386 Ebû Dâvud, "Libas", 17.
387 Ebû Dâvud, "Libas", 17.
388 Buhârî, "Cenâiz", 89.
389 Buhârî, "Cuma", 15; Müslim, "Cuma", 1.
390 Buhârî, "Cenâiz", 89.

اتَّقُوا اللَّعَّانَيْنِ. قَالُوا وَمَا اللَّعَّانَانِ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ الَّذِى يَتَخَلَّى فِى طَرِيقِ النَّاسِ أَوْ فِى ظِلِّهِمْ

–Çok lânet ettiren iki şeyden sakının, buyurdu. Kendisine:

–Bu çok lânet ettiren iki şey nedir, ey Allah'ın Resûlü diye sordular, Peygamberimiz:

–İnsanların yoluna ve gölgesine (gölgelendikleri yere) büyük abdest yaparak kirletenlerdir, buyurdu.[391]

Araplar çevre temizliğine riâyet etmezler, yerlere tükürür, hatta camilerde bile ibadet esnasında bu gibi hareketlerde bulunurlardı. Peygamberimiz bu kötü adetten son derece tiksinirdi. Bir defa Peygamberimiz yerin böyle kirletildiğini görmüş, son derece hiddetlenmiş, yüzü kızarmıştı. Bunun farkına varan bir kadın, hemen ortalığı temizlemişti. Bunun üzerine Peygamberimiz: "Ne iyi oldu" buyurdu.[392]

Peygamberimizin mescidi muntazam silinir, süpürülürdü. Ebû Hureyre (ra.) anlatıyor: (Ümmi Mihcen adında) bir kadın Peygamberimizin mescidini süpürürdü. Vefat etti (fakat öldüğünü Peygamberimize bildirmediler.) Peygamberimiz kadını göremeyince:

–Kadın ne oldu? diye sordu.

–Öldü, dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz:

–Bana ölümünü haber vermeli değil miydiniz? buyurdu. Sonra da kabrinin başına varıp ona dua etti.[393]

Peygamberimizin özellikle kadının mezarına gidip orada ona dua etmesi, kadının mescidi temizlemesinden memnun olduğunun ifadesi idi.

Peygamberimiz diş temizliğine de çok önem verirdi. Hz. Aişe'ye, Peygamberimiz evine girdiği vakit ilk işe nereden başlardı? diye sorulmuş, misvaktan (misvak ile dişlerini temizlemekten) cevabını vermiştir.[394]

391 Müslim, "Tahâre", 20; Ebû Dâvud, "Tahâre", 14.
392 Neseî, "Mesacid", 35.
393 Buhârî, "Salât", 74.
394 Müslim, "Tahâre", 15; Neseî, "Tahâre", 8.

Peygamberimiz her fırsatta dişlerini temizler ve:

السِّوَاكُ مَطْهَرَةٌ لِلْفَمِ مَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ

"Misvak hem ağzı temizler, hem de hakkın rızasını kazandırır." buyururdu.[395]

Peygamberimiz dişlerini temizlemeyenleri gördüğünde de:

مَالَكُمْ تَدْخُلُونَ عَلَيَّ قُلْحًا اِسْتَاكُوا

"Size ne oluyor da dişleriniz sararmış olduğu halde yanıma geliyorsunuz? Misvak kullanınız" diyerek uyarırdı.[396]

Misvak kullanmaktan maksat, hadisi şerifte de ifade buyurulduğu üzere, dişleri temizlemektir. Misvak, diş fırçası, bunlar olmadığı zaman parmaklarla da bu temizlik yapılabilir.

Peygamberimizin, misvakın önemini gösteren bir başka hadisi şerifi de şöyledir:

اَكْثَرْتُ عَلَيْكُمْ فِى السِّوَاكِ

"Misvak kullanılması hakkındaki öğütlerim artık çoğa vardı. (dinleyip itaat etmek gerek)."[397]

Vücutla ilgili bir başka temizlik de, koltuk altlarını temizlemek, etek traşı olmak ve tırnakları kesmektir. Peygamberimiz buyuruyor:

اَلْفِطْرَةُ خَمْسٌ اَلاِخْتِتَانُ وَالاِسْتِحْدَادُ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الأَظْفَارِ وَنَتْفُ الإِبْطِ

395 Neseî, "Tahâre", 5.
396 Heytemî, *Mecmau'z-Zevâid*, I, 221 (Hadisi Ahmed b. Hanbel ve Taberânî rivâyet etmişlerdir.)
397 Buhârî, "Cuma", 15.

"Fıtrat beştir (insanın yaratılışı gereği beş adete riâyet etmesi gerekir): Sünnet olmak, etek traşı olmak, koltuk altlarını temizlemek, tırnakları kesmek ve bıyıkları kısaltmak"[398]

Enes (ra.) diyor ki: Bıyık kısaltmak, tırnak kesmek, koltuk altlarını yolmak ve kasıkları traş etmek hususunda bunları kırk geceden fazla bırakmamamız bize süre olarak tayin edildi.[399]

Bu temizlikler gerektiği zaman yapılmalıdır. Ancak Enes (ra.) ın rivayet ettiği gibi kırk günü geçmemelidir.

Değerli müminler, temizliğin her çeşidine dinimizin ne kadar önem verdiği, bir kısmına yer verdiğimiz âyet ve hadislerden anlaşılmaktadır. Yine bundan anlıyoruz ki, mü'minin en belirgin özelliklerinden birisi de temizliktir. Çünkü Peygamberimiz temizliğe büyük önem vermiş, şöyle buyurmuştur:

إِنَّ اللّٰهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ، كَرِيمٌ يُحِبُّ الْكَرَمَ، جَوَادٌ يُحِبُّ الْجُودَ، فَنَظِّفُوا أَفْنِيَتَكُمْ وَلَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ

"Allah, noksanlıklardan münezzehtir, dürüst ve doğru olan kulunu sever. Temizdir, temizliği sever, kerem sahibidir, iyiliği sever. Cömerttir, cömertliği sever. Çevrenizi temiz tutun, Yahudilere benzemeyin."[400]

---

398 Müslim, "Tahâre", 16; Neseî, "Tahâre", 11.
399 Müslim, "Tahâre", 16.
400 *et-Tac*, III, 162.